

Tělocvičná jednota Sokol Liberec I.

Nazdar!

Sokolské souzvuky

č. 11 - listopad 2012 *Ročník 2.*

Sokol

Sokol je sice pták, ale Sokol může být i úplně něco jiného. Já třeba znám Sokol, ve kterém se cvičí. Já do Sokola chodím.

V Sokole se naučíš věci, které neumíš, třeba běh, šplh, skok do dálky, házet. Já tam chodím už 4 nebo 5 let. Je to tam super. V Sokole je gymnastika, všestrannost i normální cvičení. Chodíme do tělocvičny nebo na stadion. V Sokole jsou atletické závody, nebo desetiboj, který je na podzim. V Sokole máme i Vánoce a prázdniny. O prázdninách je v Sokole tábor. Letošní adresa na tábor byla Tábor Ježkov, Bílé Poličany. Já jsem na táboře v létě byla, bydlela jsem ve stanu s Bárou. Byli jsme rozdělení do šesti družstev. První den jsme spali pod širákem na táboře Amerika. A byli jsme v Holicích v muzeu Dr. Emila Holuba. Moc se mi tam líbilo!

Lenka Malichová, 3. třída

Zaslala cvičitelka Pavlína Špaténková, Sokol Dvůr Králové

Úvodní slovo

Moc vzoru

Stav společnosti je nejen ovlivněn širšími celosvětovými okolnostmi, ale je v rukou samotných jejích členů na čele s těmi, kteří mají mít vizi duchovního rozkvětu země, navazovat na její dobré tradice a sami být vzorem druhým. Tak by měl vzniknout pevný morální základ společenství, odolný vůči libivému liberalismu, vedoucímu často k degradaci hodnot. Zamysleme se tentokrát nad vzory, které ovlivňují naše chování a postoje. Vzory, jak známo, na nás působí od útlého mládí. Jistě tu významnou úlohu sehrává rovněž výchova, ale dobrý, nenápadný a nevnucovaný vzor vykoná často daleko víc. Také my dospělí jsme, i když si to třeba neuvědomujeme, neustále ovlivňováni vzory. Pokud jde o nepříznivý vliv špatných příkladů na naši současnou společnost, svůj podíl na tom mají i dnešní politici. Z činů některých často nevyplývá, že by svou funkci vykonávali nezištně pro blaho svých voličů, ale z důvodů zcela jiných, které jim přinášejí osobní zisk a výhody. Občan si pak říká: Když oni nahoře „pracují“ s milióny, moje podvody jsou proti tomu směšné nic. Netřeba zdůrazňovat, jak špatný vliv na morální stránku naší společnosti má bulvární tisk. Je proto zarážející, když současný prezident popřál bulvárnímu deníku k jeho dvacátému jubileu a prohlásil, že ho rád denně ráno čte. Není to také vzor? Jako poskytovatelé špatných vzorů sehrávají svou úlohu rovněž média. Věnují se nejružnějším způsobem zejména špatným příkladům, které pro diváka pokládají za atraktivnější. Velké mafiánské zločiny propojené často s mezinárodním podzemím jsou samostatnou tíživou otázkou. Zamysleme se však nad tím, proč je Česká republika krádežemi v obchodech na prvním místě v Evropské unii. Jsou to mezi jinými i pozůstatky minulosti, dávné i nedávné, které se zapisují do lidských genů. Několik století trvající sociálně podřadné postavení utlačované většiny českého národa, zbaveného elit, vedlo k akceptaci krádeží mezi lidmi. Po ukončení této epochy Masarykova výzva Nebát se a nekrást není náhodná. Nedávné komunistické období a nesoulad občanů se státním vlastnictvím dal vzniknout heslu: Kdo nekrade, okrádá rodinu. Dnešní přemíra zpráv o zločinech, hlavně v televizním médiu, odpovídá sice skutečnosti, ale měla by být nesporně vyváжена pozitivními vzory. Také jazykové vyjadřování, které nás rovněž ovlivňuje, upadá v těchto médiích čím dál tím více. Nejde jen o ignorování spisovné češtiny, ale také o ochuzování jazyka, nedbalou výslovnost, špatnou intonaci a používání vulgarismů. Patnáctiminutový pořad ČT O češtině, laděný zábavně, tyto problémy nevyřeší. Točí se i filmy se sympatií k zločincům nebo postavám z tohoto hlediska problematickým. Ze známých jmenujme třeba filmy Obsluhoval jsem anglického krále, Prachy dělají člověka nebo Sametové vrahy. Kde tedy hledat a vytvářet vzory čestného jednání? Především v rodině, u věrných přátel a doufat, že vše se v dobré obrátí a budou převažovat činy ovlivňující nás kladnými vzory.

Marcela Hutarová

„Lidé půjdou za tím, kdo před ně klade sebenáročnější úkoly, jestliže věří, že on sám nese své těžké břímě srdnatě a že má na mysli jejich bezpečnost a zdar podniku!“

Derek Wilson

(„Pirátova plavba kolem světa“)

Obsah:

Úvodní slovo

Sokol

Moc vzoru

Metodika

Ke sletovým skladbám dospělých

Organizace cvičební jednotky

Je libo trochu názvosloví ?

Cesta po obrázcích – hra

Internet – mapa – pohyb v terénu = geocaching

Poselství cvičitelům

Nejenom pohybem živ je Sokol

150. výročí založení Sokola - část

Moje rodina, Sokol – a já (2. část)

„...A to je ta krásná země....“

Ještě jednou hádejte nad mapou republiky

Zprávy z jednot a žup

Ze života pod Ještědem

Národní přehlídka pěveckých sborů a souborů.

Bratr Kozlík

Jiřina Běhalová

Upřímné blahopřání

Závěrečné slovo

Je 28. října.

Metodika

Ke sletovým skladbám dospělých

Hodnotit a rozebírat plusy a mínusy skladeb dospělých je daleko těžší a nevděčnější než uvažovat o skladbách pro žactvo a mládež. Tam totiž hraje velkou roli roztomilost a spontánnost mladých cvičenců, která svým způsobem ovlivňuje myšlení a představivost diváka a působí na jeho city.

U dospělých je to něco jiného. Tady se už daleko více oceňuje pohybový obsah v souvislosti s choreografií prostoru, vyjádření hudební předlohy i úroveň nácviku a předvedení. Prostě – to co se běžně toleruje dětem, netoleruje se dospělým. K tomu je třeba také přičíst různý hudební vkus cvičenců i diváků a jejich jiné nároky na obsah skladby. Proto je hodnocení skladeb dospělých daleko obtížnější – a možná i osobnější. Přesto bych se chtěla pokusit!

Obecně byly tentokrát mezi cvičenkami velké problémy s výběrem ženských skladeb. Už předem totiž sestry prohlašovaly, že postrádají skladbu pro střední kategorii žen, která by měla větší náročnost a více odpovídala jejich představám.

Česká suita - hudba Antonín Dvořák

autorky - Eva Čiháková, Eva Velinská, Vlasta Třešňáková

Bohužel, skladba nějak nezapůsobila na cvičitelky na jejím prvním slavnostním předvedení, což byl důvod všech dalších potíží při výběru. Přes to všechno to nakonec byla nejvíce obsazená skladba a rozhodně skladba nejlépe zacvičená, což je nepopiratelný fakt.

Byla však typem skladby, který preferuje prostorovou choreografii před pohybovým obsahem, což není nikdy dobře a cvičenky to vycítí. Choreografie ovšem byla nádherná a dokazovala, že jsou to právě cvičenky – ženy, které ji dokáží bezchybně předvést. Kromě toho jsou to právě ženy, které milují cvičení na klasickou hudbu a jsou schopny ji náležitě vyjádřit. Všem těmto kladům ,bohužel, neodpovídal pohybový obsah skladby, chyběla mu zajímavost a větší náročnost, často také pohybová logika - nedovedu to dost dobře vyjádřit. Vypůjčím si proto slova velmi zkušené cvičitelky z vypsané ankety, totiž že skladba „byla pohybově prázdná“. Podobně, i když méně výstižně se vyjádřily i další cvičenky. Neúnosně dlouhý úvod skladby, vlastní nástup, byl dobře vymyšlen, ale působil dost nudně, v podstatě se na ploše nic zajímavého nedělo – a tak nápad s využitím „baletek“, které ženy přiváděly na plochu, byl vynikající a celé dění oživil. Výborně působilo využití „cípu“ sukně s jednoduchou manipulací, která ovšem perfektně zdůrazňovala tvary na ploše. Jinak však se často zdálo, že větší část pohybu způsobuje pouze „třepání sukní“ – a to je na ženy trochu málo.

Kladně je nutno hodnotit to, že cvičenky se velmi důvěrně seznámily s krásnou Dvořákovou hudbou, naučily se ji nejen poslouchat, ale při cvičení ji „slyšet“ a doprovázet ji pohybem.

Kontrasty - hudba z filmu „Zdivočelá země“ a „James Bond“

autorky - Anna Jurčíková a Helena Pérová

Skladba byla původně připravována pro světovou gymnastradu, ale s tím, že se zároveň stane skladbou sletovou. Z toho pak vyplynuly všechny potíže, které se při nácviku na slet objevily.

V každém případě to byla skladba plná krásného a často neobvyklého pohybu, logických vazeb, ale, bohužel, často také přílišné „drobnokresby“, která se na velké ploše ztrácela. Také spojení části určené koedukovaným pářům a ženám „solistkám“, bylo sice zajímavé a choreograficky dobře využitelné, ale nácvik to rozhodně neulehčovalo.

Poměrně velký nezájem cvičenek o „Suitu“ způsobil příliv cvičenek do Kontrastů, což si vyžádalo značné zásahy do původní choreografie a časté změny a opravy, což nikdy není k prospěchu věci. Nutnost značných změn v choreografii prostoru byla zkušeným cvičitelkám

jasná už v září, při zahájení nácviiku. Bohužel, se změněnou choreografií byly cvičitelky seznámeny teprve na kontrolním srazu, tedy někdy začátkem února. To je doba, kdy už bývaly sletové skladby zhruba nacvičeny. Nic na tom nemění fakt, že pohybové vazby byly většinou zachovány, nebo jen pozměněny. Z praxe přece víme, že vytvoření pohybového stereotypu se velmi obtížně mění a změny v postavení cvičenky desorientují.

Pohybově nebyla skladba nějak zvláště náročná, byla dostatečně rozmanitá, vtipná, pohybové vazby byly logické a - protože hudba dobře vedla – dobře se pamatovaly. Rovněž využití švih bylo zajímavé, dodávalo skladbě švih a bylo zajímavé i pro diváky. Změny prostoru i pohybu, které vyplývaly ze stále se měnícího počtu cvičenců, musely dát oběma autorkám víc času a námahy, než příprava vlastní skladby.

U koedukovaných párů celkem problémy nebyly, ale , zatížení sólistek - především psychické bylo až neúnosné. Mnohokrát jsem slyšela nepříjemnou hlášku: „Cvičila jsem na všech sletech i na sletech oblastních a vždy jsem skladbu perfektně uměla, tentokrát jsem se však celou dobu vystoupení bála a stresovala!“ A to bylo hlavním a vlastně jediným mínusem skladby – cvičenec nebo cvičenka si přece má skladbu na sletu užívat a vychutnávat a ne se stresovat a nervovat.

Na obranu autorek musím říci, že už zadání skladby režijní komisí zřejmě nebylo v pořádku, jakoby se s přeměnou na skladbu sletovou nějak nepočítalo. Skladba vůbec neměla tradiční a nutné přesné celky – což ji v malých jednotách činilo téměř nenacvičitelnou a vyžadovalo náročné secviky, na které ovšem ani nemohlo být dost času. Poučení se nabízí – asi by bylo lépe neplést skladbu určenou pro omezený počet cvičenců se skladbou sletovou, kde autoři musí pracovat s velkou plochou a velkým počtem cvičenců.

Společným úsilím cvičitelek a cvičenek, kterým se pohyb i hudba líbily, byla skladba nakonec dovedena k úspěšnému konci.

A ještě jeden zajímavý poznatek – uvědomila jsem si totiž, že jsem ani jednou nějak nemohla vnímat pohyb na celé ploše jako jeden celek, divák se zřejmě soustřeďoval vždy na jednu jeho část – a to byla škoda, protože pohyb párů i sólistek se doplňoval a vzájemně si odpovídal. Nikdy mne nenapadlo, že by právě tady mohl vznikat problém!

Chlapáci III. – hudba Jindřich Vrbenský

autoři František Dosedla a Václav Pavelka

Skladba ze známé autorské dílny byla asi jediná, která se ideově obracela ke 150. letům existence Sokola, jeho soustavné práci i krutým bojům, k bratrství a pravdivosti. Její určení se projevilo už v samém začátku hudební citací Smetanova Vyšehradu a Beethovenovy Osudové. Výrazně se uplatňovala práce s motivem, který byl různě obměňován – ani ne tak pohybově, jako různým postavením cvičenců na ploše. Hudba Jindřicha Vrbenského byla dostatečnou inspirací pro autory a maximálně motivovala cvičence – což bylo na provedení vidět a je nutno to hodnotit více než kladně. Prostorové změny byly promyšlené a dobře pochopitelné, i když například rychlé přebíhání trojúhelníků bylo především orientačně značně náročné. Švih skladby ještě zdůrazňovala vtipná nadsázka a humor při citaci písně „Nepudu domů, nepudu domů, byl bych doma bit..“ Nijak nezlehčovala ideu skladby, ale naznačovala, že v životě přicházejí i veselé chvíle a stejně tak se skladba může – a má – smát!

Vrcholem skladby byl ovšem „Pecháček“, doplněný ústředním pohybovým motivem skladby zvaným „bold“. Tady se naprosto vědomě pohyb slil do jednoho impozantního celku vyjadřujícího myšlenku umučeného náčelníka. Cvičenci si toho byli vědomi a na provedení této části to bylo vidět. Byla to přísaha síly, věrnosti a bratrství – podívejte se na některý záznam, kde je mužům vidět do tváří - chápali to všichni a chápalo to i obecnstvo.

Jediné, co skladbu pokazilo, byl trochu nesmyslný závěr, kdy se z ukázněného a svých povinností vědomého celku, vytvořil naprosto chaotický běžící houf, který nejen divákům, ale především mužům zkazil výjimečný zážitek, jakým byl konec jejich skladby a nedovolil jim závěrečný pochod, který by si byli zasloužili! (Tak závěr většinou hodnotili i sami muži!)

V každém případě byla tato skladba jedním z vrcholů XV. sletu!

„Jen pro ten dnešní den...“ skladba Věrné gardy

hudba - upravené filmové melodie

autorky – Blanka a Lenka Kocmichovy

Druhá nejpočetněji obsazená skladba.

Plně odpovídala požadavkům a možnostem této skupiny cvičenců. Pohybový obsah i prostorová choreografie byly v souladu a dostatečně nápadité, aby vyhovovaly cvičencům a zaujaly diváky. Dokonalé využití prostoru dovoľovalo nejrozdílnější pohybové variace, opět se vyskytovala část taneční (dvojice), která ovšem nebyla ani zdaleka tou nejzajímavější a nejvděčnější částí skladby. I při vyšším a vysokém věkovém průměru cvičenek a cvičenců skladba jako celek působila svěže, pohodově a cvičenci si jí viditelně užívali, což je vždy dokladem dobré práce autorského kolektivu. Choreografické změny byly veliké a bylo jich mnoho – i tak je však cvičenci perfektně zvládali a pohybovali se po ploše s přesností a elegancí, kterou některé jiné skladby postrádaly.

I když skladba nedosáhla emotivnosti Hašlerovy „Písničky“ z minulého sletu, patřila ke skladbám nejpropracovanějším a nejlépe zacvičeným, při čemž její předvedení ve čtvrtelním večerním programu bylo zatěžkávací složkou, která by činila problémy i cvičencům daleko mladším. Věrná garda cvičila se svým obvyklým elánem a kázní, ukazovala naprosto jasně, k čemu vede sokolská výchova.

I když pohybově i prostorovou choreografií byla tato skladba bezchybná – přesto něco bylo špatně. Naprosto! Byla to hudba! Ne proto, že by snad byla nemelodická, málo rytmická, která by snad „nevedla“. To ne - právě naopak! Ale přesto nebyla zvolena dobře. Především proto, že to vůbec nebyla hudba těchto cvičenců, ale jejich rodičů z dob konce první republiky a především z prvních válečných let – a to byli tito cvičenci ještě příliš malými dětmi, aby si ji pamatovali. Ještě ke všemu byla zpívána a některé tyto texty byly víc než pochybné. Za druhé proto, že to byla hudba vybraná ke sletové skladbě a ten slet se konal při příležitosti a na oslavu 150. let sokolské činnosti.

Jestli je někdo dnes nositelem sokolských tradic, je to Věrná garda! Jistě – všichni žijeme pro všední den, proto, aby byl plný, radostný a krásný, ale právě VG nežije pouze pro tohle. Je si totiž až příliš dobře vědoma idejí, které naplňovaly její život - a měla dostat příležitost se k nim skladbou přihlásit. A tomu zůstala dlužna! Škoda! Ještě má na víc!

Závěrem ještě skladby našich hostů, nejprve obě skladby ASPV. Obě byly výborně zacvičeny, měly dobrou choreografii i pohybový obsah a byly perfektně zvládnuté. U žakovské skladby mne překvapila obrovská zaujatost a kázeň jak při zkouškách, tak i při vystoupení, rovněž tak i netradiční a divácky velmi zajímavé náčiní a jeho využití ve skladbě. Je to ovšem náčiní, které bude mít další využití v tělocvičnách pravděpodobně minimální.

Koedukovaná skladba dospělých byla perfektně zacvičena, měla výborný hudební doprovod známých písní a milovaných interpretů, což bylo jistě její nesmírnou výhodou. Jediné, co nebylo příliš šťastné, byla černá barva úborů žen. I když byla osvěžena barevnou šálou v pase a stejně barevnou „prachovkou“ a i když se s oběma náčiními skutečně cvičilo, černá barva byla tvrdá a především při nástupu, když stály cvičenky v semknutém bloku, nepůsobila dobře. Zajímavé bylo improvizované náčiní mužů, které by v našich tělocvičnách mohlo najít uplatnění. ***Slovenská skladba žen*** autorky Milky Fialové vzbudila opravdovou pozornost již originálním nástupem do tvaru velikého srdce, choreografie na ploše vyplývala z jednoduchého rytmického pohybu doprovázeného náčiním – míčem v šále a šátkem. Patřila k těm nejmodernějším skladbám svým pohybovým obsahem, radostností a švihem provedení.

Obě skladby dánských gymnastů zůstaly na pokraji zájmu. Je ovšem pravda, že pro dešť a mokro nemohli své umění provést dánští skákači, jejichž čísla patří k ozdobám každé obdobné tělocvičné akce. Obě patřily spíš do haly než na velkou plochu stadionu a rozhodně nedosahovaly úrovně skladeb našich.

Jistě by se dalo ještě dlouze hovořit o choreografii nástupů, odchodů a propojování skladeb, je však nutno konstatovat, že byly do značné míry diktovány možnostmi stadionu a jeho přístupových bran a často nedostatkem místa při střídání, z čehož vyplývala nutnost řešit některé odchody během a tak ubývala možnost k použití a zařazení sokolských pochodů. Slet určitě přinesl fantastickou podívanou, uzavřel jednu etapu sokolské práce. Ukázal, co Sokol v současnosti umí a dokáže, bohužel, trochu se v něm ztrácel důvod, proč byl pořádán. Totiž těch 150 let sokolské existence.

Jarina Žitná

K organizaci cvičební jednotky

Cvičební jednotka lhotejno zda v tělocvičně, na hřišti nebo v přírodě musí mít svůj řád. Jeho pravidla určuje vedoucí, cvičitel, trenér podle místních podmínek, smyslu budoucích činností, ale také podle určitých nepsaných nebo formalizovaných postupů. Výběr pravidel, postupů, způsobů komunikace a organizačního uspořádání ukazuje na kvalitu cvičitele, trenéra či vedoucího (dále pro jednoduchost jen cvičitel) a má i své psychologické a praktické aspekty.

V prvé řadě, cvičitel je zodpovědný za průběh cvičební jednotky, bezpečnost účastníků je také první podmínkou úspěchu a nese samozřejmě přednostně následky případného neúspěchu. Tato obecná, skoro nic neříkající, všeobecně známá tvrzení, ale mají velmi vážný podtext. Cvičitel je vůdce a nemůže tuto svojí roli přenášet, rozměňovat a nesmí si jí sám v sobě zpochybňovat. Nemá právo být nevýrazný a nedůrazný. Cvičitel musí být viděn a slyšen a stejně tak musí vidět a slyšet. Lepší je tyto funkce trochu přehánět nežli je nedoceňovat.

K tomu, aby cvičitel mohl dobře plnit své poslání je řada pedagogických, psychologických metod, nicméně je dobře se soustředit jen na některé dílčí organizační aspekty tohoto problému.

Především je bezpodmínečně nutné, aby bylo všem naprosto zřejmé kdy, cvičební jednotka započala nebo skončila. Má to samozřejmě, nejen význam pro samotnou organizaci, kázeň, ale má to i své právní důsledky - nehledě k tomu, že pro cvičence musí být ihned jasné - kdo velí. Proto u organizovaných forem jsou ta kouzelná slova z pořadových cvičení (viz „pozor“; „končit“; „na můj povel“), která svojí stručností některé dráždí, ale všem šetří čas.

Stejně tak jako při přebírání velení nejde o cvičení síly hlasivek cvičitelů, ale o oznámení změně situace kdy „na můj povel“ je především výzvou k změně reagování na jinou osobu.

I když neexistuje za všech okolností úplně nejlepší řešení, ze zkušeností vyplývá řada doporučení, jak a v jakých modelových situacích se má cvičitel chovat a jednat, tak aby se mu dobře řídilo. Ovšem také, aby cvičenci nejen svého cvičitele viděli, slyšeli a také rozuměli tomu - co se má dělat, a měli povědomí proč. Porozumění cvičenců, proč se užívají některé formy nástupů, hlášení či se organizují příchody, směry pohybů je pro pořádek v cvičebních jednotkách stejně důležité, jako když to zná a používá cvičitel.

Z mnoha zkušeností a možností je možno si připomenout některé z nich, s jejich výhodami a problémy.

Při neorganizovaných formách – sraz před výletem, výklad o pamětihodnosti, setkání na louce je nutné, aby cvičitel na začátku alespoň malinkou chvíli zapřemýšlel, kde se jeho skupina shromáždí a zejména kam se on postaví.

Protože by měl:

- na všechny vidět a všichni by měli vidět alespoň jeho obličej,
- být všemi slyšen a měl mít přiměřenou možnost každého z nich jednotlivě slyšet,
- dopředu přesně znát znění první věty - jak je osloví,
- v rámci možnosti zajistit nejpříjemnější prostředí (kontra - slunce do očí, velký vítr, rozmáčená půda apod.).

Stejně tak by neměl:

- dopustit, aby byli cvičenci i za jeho zády,
- umožnit, aby stáli těsně kolem něho,
- povolit mluvení více lidí najednou,
- trpět volné odchody a příchody.

V praxi to znamená cvičitel hledá klidnější místo, kde se může postavit na vyvýšené místo, kde je přirozená zábrana, aby cvičenci neměli možnost se dostávat za jeho záda a samozřejmě, kde nefouká, nesvítí slunce do očí, neprocházejí lidé ad.. Od cvičenců si udržuje odstup ať tím, že je posadí nebo požádá o pomoc při udržení přiměřené vzdálenosti své spolupracovníky (minimálně asi 1,5 m) apod. Pochopitelně lze ihned namítat, že nelze tyto ideální podmínky vždy dodržet, stejně jako zde není možné ani všechny vypsát, ale je třeba mít na paměti ideální stav, aby bylo možné z něho podle důležitosti ustupovat.

Vysloveně špatné je, když cvičitel umožní cvičencům, aby ho těsně obstoupili kolem do kola, o překot na něj hovořili, dívali se mu do papírů nebo spontánně přicházeli a odcházeli. V případě kdy k tomu dojde, je lepší poodejít z původního místa, zaujmout jiné postavení či zvolit jinou organizační formu (třeba nástup) a začít znovu. Vhodné je, když požádá o pomoc s organizací někoho z vhodných přítomných. Velmi důležitý je hlasový projev. Nevyplácí se být přehnaně zdvořilý – za každým třetím slovem „prosím Vás“ „bud’te tak hodní“, stejně jako zběsile křičet, neboť to může být chápáno jako projev nejistoty. Pomoc v nouzi může být i začátek malého organizování něčeho – přenesení zavazadel, malý přesun jinam, to skupinu většinou zklidní. Mnohačetné a současně vyslovované žádosti, návrhy a dotazy se v daném momentě skoro zásadně pomíjejí a nejdříve se podávají všeobecně platné informace, lépe řečeno instrukce.

KDO, CO, KAM a PROČ. Stačí mnohdy jen první tři slova, i když kusé vysvětlení proč - je pedagogicky lepší, ale skoro by se v této etapě vůbec nemělo vysvětlovat JAK. Vysvětlování technických, metodických podrobností nepatří na začátek ani konec hodin. Mělo by být předmětem jádra cvičebních jednotek, i když v neformalizovaných útvarech mají jinou podobu.

Nelze popisovat podrobně organizační zásady, výletů, vycházek, cvičení v přírodě a jen lze připomenout životně důležité zásady, a to především:

- cvičitel musí mít bezpodmínečně vždy přehled o všech členech skupiny,
- cvičitel je vždy na místě kde hrozí největší riziko pro bezpečnost svých svěřenců.

Samozřejmě důležitých zásad je řada, ať jde o nutnost přiměřenosti zátěže či požadovaného výkonu, počet vedoucích na velikost skupiny, vybavení potřebnou výstrojí a výzbrojí či jiné. Nicméně vědět počet svěřenců, mít povědomost kdy a kde se v daný moment každý z nich nachází, zda je tělesně i psychicky v pořádku je první podmínka. Dále složení skupiny, povaha úkolu určuje vnitřní organizaci skupiny a cvičitel se vždy pohybuje v místě, kde předvídá problémy. Ať je to nejsložitější místo, nejnebezpečnější stanoviště, rozcestí či blízkost nejslabšího či nejoslabenějšího cvičence.

Předvídání problémů dělá z cvičitele mistra svého poslání a tím může být jen někdo, kdo se na akci, cvičení, alespoň v duchu, připravuje.

V tělocvičnách většinou používáme formalizované útvary, různé druhy nástupů, prezence, i když jsou i vyslovení odpůrci těchto začátků neboť se obávají, že tím staví cvičence do nepřiměřeně podřízené role, je využívání prostředků z pořadových cvičení velmi efektivní. Zejména časově. Pravda je na obou stranách a to co je vhodné pro starší žáky, stejně nevyzní u starších žen, stejně jako když velí zkušený cvičitel nebo úplný elév. Ovšem stejně jako v první části článku i zde platí, že v každém případě musí být od začátku jednoznačně patrné kdo je ten první (primus inter pares) - cvičitel – vedoucí – vůdce, kdy se začalo i kdy se skončilo.

Cvičitel musí mít přehled o prostoru, který ovládá, za který zodpovídá. Již jeho příchod a první oslovení všem ukazuje, zda je to ta osobnost, které ostatní svěřují své vedení, postupují své právo na to být první, kvůli ní trpí roli své podřízenosti. Pokud není v tělocvičně cvičitel jako první, což by bylo optimální, nelze přicházet a ještě se před cvičenci doupravovat, vláčet sebou hromady tašek, „hrabošit“ se v papírech a po vstupu se plížit kolem stěn na nějaké to místo. Byť s bříškem, vysoký 155 cm, takřka bez vlasů a bifokálními brýlemi musí rázně, nejkratší cestou, ale bez spěchu dojít na nejvhodnější místo, které si vyhlédne předem a zahájí. Tlesknutí, písknutí, chvilka klidu upoutá pozornost a rázně osloví cvičence (žáci, cvičitelé, sestry, bratři třeba i borci atd.). Pokud použije povelů z pořadových cvičení je situace okamžitě jasná a jde jen o vhodný výběr tvaru. Pokud vysloví jiné jasné sdělení („cvičenci na značky“, „sednout“, „utvořte kruh“) - hodně záleží na zvyklostech např. „mám již svou značku“, tak to nicméně většinou trvá déle, ale zase to nepřipomíná základní vojenskou službu. Jiné je to u rodičů a dětí, jiné u starších žáků a jiné to musí být u starších cvičenců a neškodí, pokud je to někdy trošičku, malinko jiné.

Dobré je se zastavit na problému volby místa, ze kterého cvičitel zahajuje. Pokud to jen trochu jde, tak cvičitel musí mít přehled jak o všech cvičencích, tak i o vchodu do tělocvičny. Neměl by ho mít za zády a také nemá být jemu skryt nastoupeným útvarem. Plíživé zařazování opozdivších se, nebo grimasy za zády vedoucího poškozují společnou věc.

Důležitá je i volba tvaru. Pokud provede nástup do řady dlouhé např. osmnáct metrů (hřiště na volejbal) a stojí od nich ve vzdálenost tři či čtyř metrů, ať uprostřed nebo na jednom konci, nemůže mít přehled o čtvrtině cvičících. Potom je vhodnější dvojřad, trojřad apod. Člověk má asi 60° úhel normálního vidění, proto by měl celý útvar obsáhnout zrakem s malým, do 10° pootočením hlavy na každou stranu. Čím blíže je cvičitel útvaru, tím ten musí být kratší. Hovoříme-li o optimálních vzdálenostech, lze říci, že pokud je cvičitel vzdálen od středu tvaru např. tři metry je vhodná délka tvaru okolo 6 – 7 metrů, to znamená 11 – 12 cvičenců.

Často se setkáváme s organizací cvičení v kruhu. Pokud se kruh pohybuje dokola, cvičitel se pohybuje proti směru jeho otáčení. Když jde o cvičení na místě v kruhu, cvičitel nemůže stát uvnitř, neboť by neviděl za sebe, a čím více ke středu tím méně by cvičících mohl sledovat. Proto stojí jako jeden z dalších na obvodu a snaží se, aby ty proti sobě.

Velmi obtížné je pro cvičitele výběr místa při cvičení na překážkových drahách a stanovištích. Zde platí především pravidlo, že cvičitel odpovídá za bezpečnost cvičících.

Stojí tam kde je největší možnost případného úrazu a pokud dává záchranu, snaží se stát na vnější straně kruhu, aby neměl další stanoviště za zády. K této podmínce by měl i přihlídnout při přípravě cvičební jednotky. Jde o zařazení jednotlivých disciplín z hlediska obtížnosti i jejich řazení za sebou tak, aby cvičitel mohl mít co nejlepší přehled o dění.

Problémy se sledováním cvičenců registrujeme i při klasickém uspořádání při cvičení na nářadí. Mnohdy se stává, že cvičitel uspořádá postavení družstva tak, že pokud dává záchranu či pomoc stojí zády k cvičencům. Tak spolehlivě brání výhledu z družstva na cvičícího a sám ani periferně nemůže sledovat co se u svěřenců děje. Samozřejmě jde o schopnost dávat kvalitní pomoc či záchranu z obou stran, nebo alespoň otočit postavení. Cvičitel si zde musí uvědomovat prvotní organizační problém, který spočívá v tom, že jeden cvičí a ostatní takzvaně „mají dávat pozor“ sledovat cvičence. Pokud si tento problém vedoucí neuvědomí a nechá velké družstvo stát, tak sám nepřímo podněcuje nekázeň. To je typický organizační problém cvičení na nářadí (např. hrazda, bradla, kruhy).

Za pozornost stojí přeskoky. Jiná situace je při nácviku nového prvku, kdy cvičenci stojí nejbližší nářadí a platí především to, co již bylo řečeno výše a jiná při opakování, kdy se často používá proudová metoda“, rychle po sobě běžících cvičenců. Zde velmi záleží na vysvětlení „místního dopravního řádu“ a to ihned na začátku celého cvičení. Vyplatí se vždy ihned určit jednoho, u koho počet opakování jednoho typu cviku končí a ten odpovídá za to, že se celý cyklus u něj zastaví. Měl by to být ten z lepších neboť mnohdy je třeba ty nezdařené skoky individuálně opakovat. Při této metodě je vhodné i výrazně opticky určit místo (čára na rozběhu, dotyk můstku), resp. tím čas kdy další cvičenec vyběhne, ale i směr návratu do družstva, které v tomto případě opakovně řadí na začátku rozběhu. Tato metoda je pohybově, organizačně a tím bezpečnostně náročná. Nutné je jí po určité době vždy přerušit, cvičence zklidnit. Jedná se max. asi o tři až čtyři opakování jednoho typu přeskočků. Dále zkušenosti ukazují, že u skoků druhů odbočky je lepší ukázat, kam mají nohy směřovat nežli je slovně vymezovat (vlevo, vpravo) neboť mnoho borců si strany plete, a následně dochází ke zkoušce mrštnosti cvičitele.

Závěr cvičební jednotky má také své organizační rituály podle jejího typu od tradičního nástupu, pozdravu, dupnutí nohou až po familiérní „nashle a příště zase“. K tomu je třeba říci především že:

- ukončení musí být jednoznačné
- mělo by být motivační pro příští návštěvu
- sluší se poděkovat všem, komu to jen trochu půjde

není dobré když:

- je konec tzv. rozmazaný, neurčitý nikdo neví zda již to skončilo
- se cvičenci postupně vytrácejí, začínají si balit zavazadla
- to skončí vzájemným vyčítáním „chtěli jsme dělat něco jiného“, „nesplnili jste“ apod.

Závěr cvičební jednotky je vlastně začátkem příští. Ukončit nevraždivostí typu – „zlobili jste tak si na konec dáme pořadová – vyrušovali jste, nebude hra“, je více nežli nešikovné a je vlastně vyháněním lidí z tělocvičny. Zlaté přísloví „konec dobrý, všechno dobré“ je zde více nežli na místě. Stejně tak pokud vidíme, že cvičenci již houfně odbíhají, pokukují po zavazadlech je lepší o pár minut celou akci ukončit, neboť se lze dostat do velmi trapné situace. Jednoznačně je třeba se přiklánět k názoru, že konec musí mít určitou formu, kdy se všichni shromáždí, a i když se všemi hromadně cvičitel loučí, jde vlastně o zprostředkované rozloučení každého jednotlivce s každým. Bez nadsázky lze říci, že jde o ukončení společenské akce.

Cílem tohoto příspěvku nebylo opakovat povely pořadových cvičení ani dávat jednoznačné předpisy či vzory pro organizaci cvičebních jednotek. Šlo jen o předložení některých myšlenek a snad i o trochu jiný úhel pohledu na všeobecně známé věci. K tomu lze jen dodat, že úspěch organizace cvičební jednotky nezáleží jen na samotném cvičiteli, ale i na - k tomu připravovaných cvičencích, kteří jsou cvičiteli buď, pomocí nebo brzdou. A dobrý cvičitel by měl mít mnoho pomocníků.

Luboš Novotný, Sokol Vršovice

Je libo trochu názvosloví ??

- 1) Jaká je poloha nohou při skoku - a) prohnutě
b) přípatmo
c) s přednožením roznožmo
d) prohnutě s roznožením
e) s roznožením pravou vpřed
- 2) Jaký je rozdíl mezi kotoulem, přemetem a saltem?
- 3) Vyjmenujte části kužele!
- 4) Jaký je rozdíl mezi podporem prostým a smíšeným?
- 5) Jaký je rozdíl mezi chůzí normální, přísunnou a přeměnnou?
- 6) Jaký je rozdíl mezi komíháním a houpáním?
- 7) Jaký je rozdíl mezi - a) svisem vzadu
b) svisem vzadu jízdo
c) svisem střemhlav
- 8) Postavení cvičence u náradí je buď - a) čelně
b) bočně
c) příčně
Jaký je v tom rozdíl?
- 9) Jaký je rozdíl v přeskočích švihadla – a) střídnonož
b) jednonož
- 10) Jaký je rozdíl mezi stojem nebo podřepem nebo dřepem - a) rozpatným
b) měrným

České názvosloví nemá ve světě konkurenci. Pomocí velkého množství předpon a přípon lze vyjádřit téměř všechno – díky Tyršovi a Jungmanovi!

Pokud nedovedete na nějakou otázku odpovědět, podívejte se dobře do „černého“ názvosloví, vydaného roku 1989 nebo názvosloví sestry Pařízkové, které vydala škola ČOS a které je k dostání v sokolské prodejně.

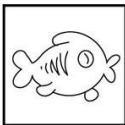
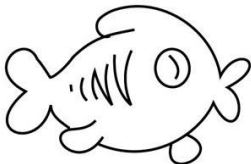
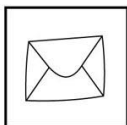
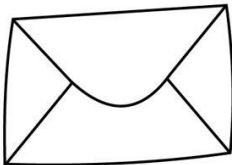
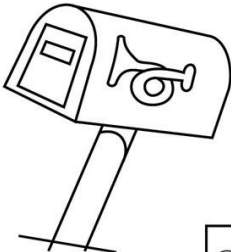
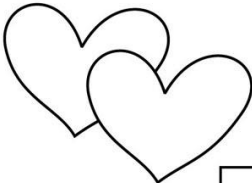
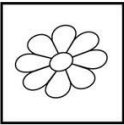
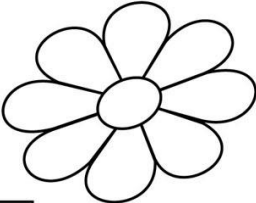
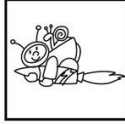
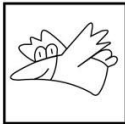
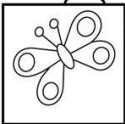
A nenadávejte a „neofrňujte se“ – bez znalosti názvosloví to nejde, stejně jako to nejde bez znalosti základních principů a způsobů nácviku.

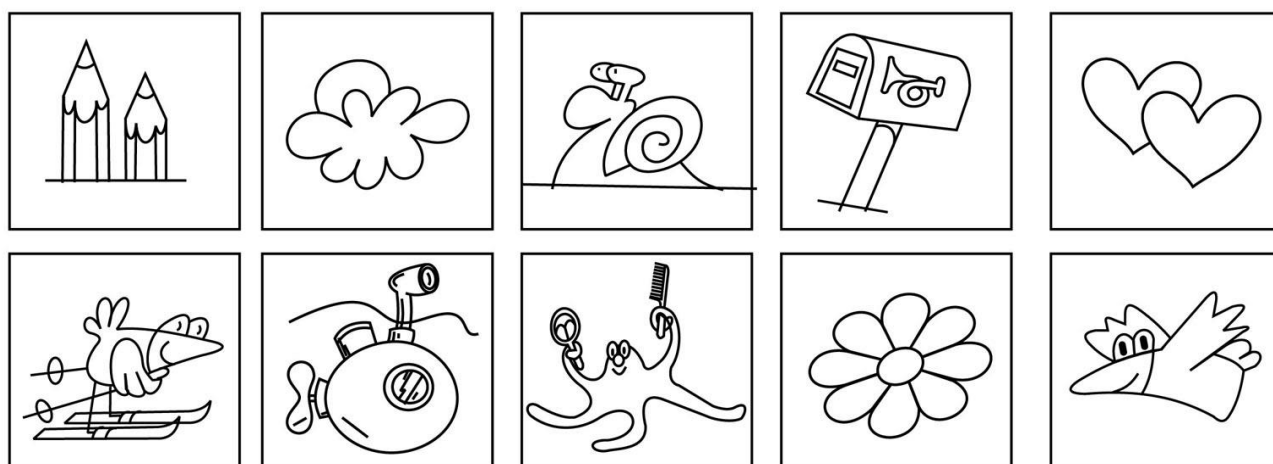
(Pro jistotu – správné odpovědi v příštím čísle – to pro ty líné, kteří si to nevyhledali!!)

Jarina Žitná, Sokol Liberec I.

Cesta po obrázcích

Rozstříhej kartičky a umísti je do herního prostoru – tělocvična, les, park ... Herní prostor zvol přiměřený počtu hráčů a jejich zdatnosti. Herní prostor musí mít jednoznačně vymezené hranice. Hráči jsou vybaveni čistým listem papíru a tužkou. Obdrží také jednu z rozřazovacích kartiček. Tyto kartičky zajišťují, že hráči zahajují hru z různých míst a nemohou si navzájem kopírovat dráhy. Najdou obrázek z rozřazovací kartičky, opíší si písmena a hledají další navazující obrázek. Na konci hry se dostanou k výchozímu obrázku. Čitelně přepíší získaný text tak, aby dával smysl, a odevzdají ho v cíli. Hráči se pohybují v herním prostoru současně. Je

 IOM 	 Ě	 A
 BU 	 DEN 	 Á
 M 	 FA 	 JN

povoleno zapisovat pouze písmena. Jakékoli další poznámky jsou nepřipustné.

ROZŘAZOVACÍ KARTIČKY

Technické poznámky: kartičky si nakopírujte na polokarton. Můžete je zvětšit na formát A3. V herním prostoru je důkladně připevněte, aby nemohly například odlétnout. Rozřazovacích kartiček potřebujete podle počtu hráčů. Nevadí, že se budou opakovat. Vhodné pro dvojice nebo rodiny s malými dětmi. Hru lze hrát i na jednotlivce..

Hezkou zábavu.

Jan Lukášek, Sokol Třebíč

Internet – mapa – pohyb v terénu = geocaching!

Snaha o zařazení nových – a pěkných a chytrých – aktivit do sokolského programu nás přivádí k celosvětové hře zvané Geocaching.

Mohou ji hrát Ti, kteří mají rádi přírodu, nebojí se chůze v terénu a mají potřebné znalosti i vybavení. – to je připojení na internet a - pro snadnější orientaci i nalezení schránek se zprávami - přístroj GPS (Global Positioning System).

Podstatou hry je hledání ukrytých schránek podle daných informací. Tato hra je v současnosti rozšířená nejenom u nás v České republice, ale po celém světě. Odhaduje se, že v současnosti existuje asi milion schránek umístěných v nejrozličnějších skrýších.

Jak vlastně došlo k vzniku této hry, jejímu pojmenování a jejímu následnému rozšíření po světě?!

Hru umožnilo zpřístupnění vymožeností vyvinutých nejprve pro americkou armádu. V sedmdesátých letech 20. století byl vyvinut systém GPS - navigace, která umožňuje pomocí družic zaměřit s přesností několika metrů kterékoliv místo na zeměkouli. V 90. letech byl tento systém zpřístupněn veřejnosti – ovšem se záměrnou chybou. 1.května 2000 byla tato chyba odstraněna a tak se otevřela cesta k využití i pro civilisty.

Hra, nazvaná 30. května 2000 názvem Geocaching, začala v USA, kde muž jménem Dave Ulmer schoval v lese schránku (anglicky „cache“ – čeština to přetvořila na slangový výraz „keš“) a přesné umístění této schránky zveřejnil na internetu. Každý, kdo krabičku našel, si z ní mohl něco vzít, ale zároveň bylo jeho povinností něco do ní vložit. Jako každá chytrá novinka i tato měla úspěch. Do několika dní se do ní vrhli další lidé v USA a stránky se množily jako houby po dešti. Pak vznikl i web, kde bylo možno zaznamenávat dojmy a postřehy z hledání.

Název hry je stvořen spojením dvou výrazů: „geo“ – označuje vše, co se nějak týká Země a „cache“ – neboli skrýš.

Geocaching v praxi.

Oficiality jsou nepatrné a nic nestojí – je nutno se pouze přihlásit na serveru www.geocaching.com. Tam pak najdeme mapu s přesným udáním polohy jednotlivých schránek. Po kliknutí na vybranou ikonku se dostaneme na webovou stránku, která popisuje místa vybrané schránky – kešky. Je tam uvedena i její velikost, obtížnost hledání, případně i komentáře dalších lovců – hledačů. Bývají tam i podrobnější informace o místě ukrytí schránky a někdy i informace o tom, co je ve schránce ukryto. Někdy v ní naleznete i předměty „putovní“, kterým se říká „geocoiny“ nebo také „travel

bugs“. Tyto předměty mají specifický kód a svou webovou stránku – tam se dovíte kolik kilometrů už předmět nacestoval (přemíst'ováním ze schránky do schránky – keše). Předmět však může mít i určité posláni, (na př. chci se dostat co nejvíce na sever – jih a pod.“ nebo „chci se dostat do oblasti....“). Předpokládá se, že nálezce tomuto přání vyhoví.

Při hledání se pravděpodobně budeme zaměřovat především na oblast, kde se právě nacházíme. Vyhledáme „kešku“, která nás zajímá. Na příslušné webové stránce si najdeme základní informace o místě, kde je nutno hledat, zjistíme přesné souřadnice uložení. Zadáme je buď do GPS nebo na server www.mapy.cz - pak už je možno vypravit se kešku hledat v terénu. Pozor! nic nepoškozujeme, terén musí zůstat po najití a po opětném uložení schránky, naprosto nepoškozený!

Schránku může založit každý registrovaný člen, musí se však o ni skutečně starat. Schránky mohou mít různé velikosti i tvar – od centimetru až po velké boxy. Každá musí obsahovat základní údaje o hře (pro případ objevení náhodným turistou), notýsek, do kterého zapíšete svou přezdívku, tzv „nick“ pod kterým jste zaregistrováni, datum a čas nálezů a krátkou zprávu dalšímu potencionálnímu nálezci. Můžete si ze schránky vzít, co se vám líbí, ale musíte do ní výměnou vložit něco svého. Pak kešku vrátit na původní místo a opět ji zamaskovat.

Pokud kešku na hledaném místě nenajdete, a domníváte se, že máte správné souřadnice, je potřeba zapsat neúspěch na webovou stránku pro informaci dalším hledačům.

Typy kešek.

U těch nejjednodušších si stačí zjistit jejich polohu na webové stránce. Někdy však musíte navštívit i několik míst, kde zjistíte podrobnější informace, ze kterých získáte konečné souřadnice hledané schránky. Ztížené hledání je také podmíněno třeba zadáním nějaké hádanky a jejím vyluštěním, případně je někdy nutno najít odpověď na dané otázky přímo v okolním terénu, nebo třeba i na internetu (Googl). To vše hru zpestřuje a činí ji zajímavější.

Zapojení se do této hry je vždy dobrodružstvím – můžete se o něm dočíst další podrobnosti na serverech www.geocatching.cz nebo <http://wiki.geocatching.cz>

V prosincové čísle časopisu se budeme snažit zveřejnit další údaje o činnosti, která nutí člověka aktivně se pohybovat, ale zároveň také rozšiřuje možnosti získávání dalších vědomostí – což rozhodně není k zahoezení.

„Lovcům“ schránek – kešek se dnes u nás lidově říká „kačeři“, což vzniklo z anglického „geocacher“ jako česká zkomolenina „geokačer“ a z toho zkráceně „kačer“!

Tak co, připojíme se k nim?

Zaslala Eva Krejčová,

T. J. Sokol Turnov - Zpracováno podle informačního článku v Broumovských listech

Poselství cvičitelům!!

„Každý kantor (cvičitel) na sebe bere závazek nejenom své žáky něčemu naučit, ale taky je vychovávat, nenápadně jim do života naočkovat základní principy etiky a taky základy toho, co biologického jedince povyšuje na člověka a čeho souhrn podmiňuje jeho charakter: občanskou odpovědnost, pevnou páteř, poctivost v práci, toleranci k druhým a tak dál – v neposlední řadě smysl pro humor, který člověku pomáhá překonávat maléry a životní trable...“

Zdeněk Pluhař („V šest večer v Astorii“)

Nejenom pohybem živ je Sokol

Znárodnění čs. tělovýchovy (1948 – 1952)

Hroživé důsledky Února 1948 - zákaz a likvidace ČOS

Zřetelným cílem nového „pokrokového“ směru komunistického režimu v oblasti pěstování tělovýchovy a sportu po únoru 1948 bylo znárodnění československé tělovýchovy a sportu. Dosavadní pestrost a různorodost zaměření činnosti tradičních tělovýchovných organizací a sportovních klubů byla nahrazena tzv. sjednocenou tělovýchovou podle sovětského vzoru. Zabývala se především fyskulturou, rozuměj fyzickou kulturou těla. Vzdělávací a kulturní činnost prováděná dosud v demokratických spolcích byla nahrazena prosazováním ideologie marxismu-leninismu, aby členové byli soustavně vzdělávání v dobré víře jejich ušlechtilých zásad.

V ideové oblasti byli nejprve vyloučeni z činnosti zejména politicky nepohodlní starostové a předsedové, členové náčelnictev či vzdělávacích odborů původních tělovýchovných organizací. Byli rychle nahrazováni politickými instruktory – členy KSČ z komunistických organizací v místních továrnách či v obcích a okresech. Ti měli tak naprostou kontrolu nad činností všech organizačních článků sjednocené tělovýchovné organizace. Okresní výbory KSČ dosazovaly do nových výborů tělovýchovných jednot vybrané členy KSČ. Předepsané bylo též procento účasti členů KSČ. Jejich stranickým úkolem bylo vykonávat přímý dohled na nestraníky pracující ve výborech a zejména zajistit „pokrokové pojetí“ činnosti těchto organizací.

Hlavním politickým záměrem bylo připravit co nejvíce občanů totalitního státu, tj. zvýšení tělesné zdatnosti lidu. Soustředit se u všech členů, zejména mužů, na obranu vlasti a mírového tábora socialismu po boku velkého Sovětského svazu.

Košický vládní program o tělovýchově

Československá vláda pod vedením prezidenta republiky Dr. Edvarda Beneše dne 5. dubna 1945 na svém prvním zasedání v osvobozené vlasti v Košicích vyhlásila, tzv. Košický vládní program. Kromě závažných vojenských, hospodářských a zahraničně-politických otázek řešil problematiku obnovy válkou postiženého území státu. Součástí Košického vládního programu bylo i prohlášení Ústředního národního tělovýchovného výboru z 5. května 1945 o vytvoření Jednotné tělovýchovné organizace podle hesla Miroslava Tyrše „Co lid ještě nedoved', nikdo nedoved'.“ Nově vytvořená organizace měla nést název „Tělovýchovný svaz Sokol“. Toto prohlášení podepsali zástupci všech tehdejších tělovýchovných a sportovních organizací jako Sokol, Orel, Svaz dělnických tělovýchovných jednot, Skaut – Junák, Federace proletářské dělnické tělesné výchovy a další.

Květen 1945 znamenal nový rozkvět Sokola i všech tělovýchovných sportovních organizací

Brzy se však ukázalo, že představa Československé vlády ovládané především členy levicových stran v čele s nejsilnější KSČ, vyjádřená ve vládním prohlášení o vytvoření jednotné tělovýchovné organizaci sloučením všech dosavadních organizací a sportovních klubů, se nesetkala s potřebným zájmem a očekávanou podporou. Bylo zřejmé, že nový spolek prosazovaný v zájmu vedoucí úlohy KSČ měl „sjednotit“ tělovýchovu proto, aby bylo možno lépe a snadněji sledovat a ovlivňovat její všestrannou činnost, jak po stránce sportovní, tak i ideové v zájmu dalšího budování socialismu v poválečném Československu. Obdobný systém řízení později uplatňovali komunisté i v ostatních společenských a kulturních organizacích a spolcích.

Tělovýchovné organizace však pochopily, že takový systém by znamenal konec jejich samostatnosti a demokratických zásad uplatňovaných v jejich řízení. Podléhaly by přímým politickým zásahům KSČ do jejich činnosti a proto je po osvobození v roce 1945 odmítly!

Poznámka autora: To se v plné míře potvrdilo po Únoru 1948, kdy se KSČ jako vedoucí síla ve společnosti zmocnila celé československé tělovýchovy a sportu. Stalo se tak na základě prohlášení o vytvoření nové jednotné tělovýchovné organizace jako součást Košického vládního programu.

Po osvobození v květnu 1945 obnovily všechny tělovýchovné organizace, a Sokol především, velmi rychle a s velkým nadšením svých funkcionářů i řadových členů z nově získané svobody a demokracie svoji tradiční všestrannou činnost, násilně ukončenou německou okupací za druhé světové války, a navázaly tak na organizační strukturu z první republiky.

Nástup komunistické ideologie do tělovýchovy a sportu

Podle vzoru sovětské fyskultury byla zavedena např. společná, koedukovaná cvičení mužů a žen. Při tom se hlásala potřeba sjednocení občanů a jejich rovnost při cvičení. Nově založená organizace brzy doslova „spolkla“ všechny dosavadní, velmi dobře zavedené, včetně organizací s bohatou historickou tradicí, jako byla Československá obec sokolská, Junák – Skaut, Orel, Dělnická tělovýchovná jednota, Klub českých turistů atd. Současně komunisté zdůrazňovali prvek brannosti spojený s ideologickou myšlenkou tzv. „boje za mír“ podle věčného hesla KSČ „Po boku velkého Sovětského svazu na věčné časy a nikdy jinak!“

Jasně se ukázalo, že komunistům šlo především o ovládnutí Sokola jako největší tělovýchovné organizace. Zamýšlené sjednocení tělovýchovy se díky odporu Sokola, Orla, DTJ, Junáka a většiny sportovních organizací neuskutečnilo. Takovou „porážku“ si nemohli netrpěliví komunisté líbit. Proto byl dne 28.2. 1947 pověřen politický orgán „Ústřední akční výbor Národní fronty“ prohlášením: „...aby byla ještě posílena skvělá tradice československé tělovýchovy, soustředit veškerou péči o tělesnou výchovu a sport ve všech odborech činnosti do jednotné organizace, již se stane „SOKOL“ jako jednotná lidová tělovýchovná a sportovní organizace.

Násilný převod sokolských jednot pod komunistické odbory, armádu a bezpečnost

Nastala zvláštní doba naprostého chaosu v organizaci tělovýchovy v celostátním měřítku. Měla se především ve městech opírat o odborářské závodní tělovýchovné jednoty, spojené s průmyslovými závody, na vesnicích a v malých městech na venkově byl menším jednotám ponechán název „Tělovýchovná a sportovní organizace „Sokol“, avšak stejně podléhaly vlivu řídicí úlohy KSČ ve společnosti. Politická moc toužila po majetku sloučeného Sokola i všech ostatních tělovýchovných a sportovních organizací a diktovala si nařízené změny podle vzoru sovětské fyskultury. Byl to čas zrodu nezvyklých názvů : Lokomotiv, Baníků, Slovanů, Slavojů, Tatranů, Spartaků, Dukel a Rudých hvězd, jak byly nově přejmenovány názvy bývalých sokolských tělocvičných jednot! Sokolové to brali s úsměvem, docházelo ke komickým situacím. Oproti tradičnímu vžitému zvyku, kdy se mluvilo stále o Sokole - např. „Jdeme si zacvičit do Sokola“, a stále bylo běžné sokolské oslovení „Bratře, sestro!“ To však postupně stále více vadilo nastrčeným komunistickým „hlídačům“ v jednotách a vytýkali nám to neustále až do konce své nadvlády v roce 1989!

Horší to bylo s majetkem Sokola, který byl zabaven a musel být nelítostně převeden na nástupnické odborářské, vojenské či bezpečnostní tělovýchovné jednoty. Soudruzi se zmocnili nařízeným převodem majetku ČOS tisíců velmi dobře vybavených sokoloven, jejich bohatého tělocvičného náradí, letních cvičišť a hřišť a veškerého majetku a inventáře kulturních a společenských odborů Sokola. Bylo nařízeno předat bez jakýchkoli výjimek veškeré finanční zdroje Sokola.

Všechna tělovýchovná zařízení a majetek byl převeden do majetku a správy Revolučního odborového hnutí (ROH) . Po čtyřech letech v roce 1956 došlo k další reorganizaci tělovýchovy: Byla vytvořena dobrovolná organizace Československý svaz tělovýchovy a sportu (ČSTVS), do něhož byly začleněny veškeré tělovýchovné jednoty včetně DSO SOKOL. Jejich tělovýchovné zařízení a majetek byly převedeny z ROH zpět do majetku této nově ustanovené celostátní tělovýchovné organizace.

Poznámka autora: Při uplatnění oprávněných nároků na vydání zabaveného majetku Sokola v době komunistické totality po roce 1989 bylo velmi obtížné až nemožné dosáhnout alespoň částečného vyrovnání škod , které Sokolu uštedřila komunistická moc, neboť za dlouhou dobu čtyřiceti let došlo k nenávratným ztrátám, zejména nedostatku dokladů při uplatnění oprávněných náhrad jednotlivých tělocvičných jednot!

Tím byla dokončena rozsáhlá přeměna demokratických tělovýchovných a sportovních organizací v jednotnou organizaci, která se stala součástí tzv. Národní fronty pod vedením vedoucí politické síly ve společnosti – KSČ.

Vladimír Prchlík
Sokol Praha – Spořilov, Roztyly

Moje rodina – Sokol a já.

Léta 1939 – 1945

Skončila jsem naším odjezdem do Liptovského Hrádku. Tam mne čekal naprosto nečekaný zážitek. Z Košic jsem byla zvyklá na soužití se slovenským prostředím v naprosté pohodě – do školy i do Sokola chodily stejně samozřejmě děti české, jako slovenské. S českými jsem mluvila česky, se slovenskými slovensky, při vyučování samozřejmě slovensky. To mi dost vadilo, ale tatínek mi vysvětlil, že i on tak mluví u soudu, protože žijeme na bratrském Slovensku, kde slovenština je řečí úřední. Hlavně, že doma jsme mluvili česky a měla jsem i české knížky, tak jsem to nějak pochopila.

Jinak tomu bylo v Hrádku. Tam bylo málo důležitých úřadů, takže tam bylo velice málo Čechů. A silná Slovenská strana Ľudová, pro kterou jsme byli ti ukrutní „čehúni“. A pan učitel ve spojené čtvrté a páté třídě byl zřejmě velmi tvrdý „ľud’ák“. Děti tam bylo asi padesát a když jsem se na stupínku musela hned po příchodu zpovídat, má odpověď na otázku národnosti vyvolala ve třídě bouři nadávek. Zjištění, že „som bez vyznania“, vyhnalo děti z lavic, aby na mne dotíraly otázkami: „čo obetujete bohom?“ a podobně. „Moudrý“ pedagog to vyřešil po svém: „Idi si sadnúť do poslednej lavice, tam už jedna čehúnka sedí, ale tá je aspoň riadna katolíčka“. Víc si mne nevšímal, zato děti mi z cesty domů- ke strýčkovi a tetě- připravily peklo. Přišla jsem potlučená, otrhaná a samozřejmě ubrečená. Od té doby mi zadával a kontroloval úkoly přísný tátův bratr Lád’a, který neměl děti, ani nebyl jejich cvičitelem v Sokole. Ale začal mne zasvěcovat do českého pravopisu, asi správně předpokládal, že ten slovenský mi už nebude k ničemu. 11. listopadu jsme se se Slovenskem rozloučily, jen my dvě s maminkou, tátu ještě čekala velká práce: přesunout soudní i sokolskou župní agendu do Prešova. Rozhodně to tam neměl jednoduché, byl tam až do Vánoc, kdy za námi konečně přijel do Prahy.

My jsme naši emigraci měly usnadněnou tím, že Praha byla domovem mamky i tat’ky. Babinka Evaldová měla maličký byt, ale když se mamčini rodiče stěhovali nadobro do dědovy rodné vesničky pod Bláníkem, převzal jeho krejčovství na Vinohradech i na tehdejší dobu pěkný byt ve Strašnicích jeho bratr Jan. I ten se po dědovi stal členem a snad i cvičitelem vinohradské jednoty, jeho dcera Mařka chodila cvičit ve Strašnicích, kam jsme do konce školního roku chodily i my. Pro strýcovu rodinu bylo samozřejmě, že nám dali k dispozici prakticky celý byt – oni tři dospělí si nechali jeden pokoj pro přespání, dny stejně trávili v Italské ulici při krejčovně. Tat’ka nás tam chodil jen navštěvovat, celou dobu měl co na práci v Tyršově domě, kde měl i ubytování ve Staré zbrojnici. Nevím, ale asi právem se domnívám, že už tehdy se tam rodily základy sokolského odboje a jeho pracovní zařazení k táborskému soudu také možná nebylo bez sokolských souvislostí. Aby se nový příchozí do jednoty -byť člen předsednictva vdělavatelského sboru ČOS – stal během roku vzdělavatelem jednoty i župy a redaktorem župního časopisu ,to by se za normálních okolností asi nestalo - možná jsou mé domněnky liché, ale možná, že někdo ví víc.

Hned po příjezdu do Prahy jsme začaly chodit do české školy, já po skoro dvouměsíční přestávce. Hamilka do druhé, já do páté třídy. V té druhé nebyl přechod ze slovenštiny takovým problémem, já jsem již měla dost velké problémy a navíc mne čekaly přijímací zkoušky do gymnazia. Měla jsem ale štěstí na skvělou paní učitelku. Její třída holčiček, které si vedla od prvňáčků, se v tom osudném podzimu rozrostla asi o deset uprchlíček z pohraničí. Ze Slovenska jsem byla jediná. Okamžitě se mému českému pravopisu začala intenzivně věnovat, zvláště po zjištění mých „studijních ambicí“. Jen díky ní jsem se tou gymnazistkou opravdu stala. Co ale u ní bylo úžasné,

jak nás provázela dobou tak nepochopitelnou dospělým, natož dětem. Vyučování jsme začínaly zpěvem národní písničky, a po Vánocích nás naučila zpívat Křičkova slova k Sukovu slavnému pochodu. Když jsme pak 15. března přišly do školy vyděšené, zmáčené a zmrzlé z té historické fujavice, nechala nás vstát a citlivými slovy nás uklidňovala a jako ujištění, že zase bude dobře, nám dala pokyn ke zpěvu Sukova pochodu. Pak nám nabídla, abychom šly domů, aby se o nás maminky nebály. (Tenkrát nechodily do práce). Utíkala jsem celou cestu, s hrůzou sledovala pochodující šedivé masy vojáků, doprovázené odporným jekotem píšťal. Jen jednou jsem se zastavila: na chodníku se kouřilo z kotle polní kuchyně a voják nabízel kolemjdoucím něco v ešusu. - Jeden člověk si to vzal, ostatní se otočili zády, nebo si odplivli. Bylo mi strašně. Snad ten hladovec byl pražský Němec, Čech by si to přece nemohl vzít!

To už jsme byly s maminkou v Praze samy, tat'ka nás navštěvoval z Tábora. Koncem června si mne vzal s sebou, abych se tam stala gymnazistkou. Žasla jsem nad tím, jak se stále s někým zdravil, hrdě mne celou cestu z nádraží představoval jako svou „studentku“ nějakým svým přátelům – vždyť tam žil teprve pár týdnů! „Ale přece chodím do Sokola!“

Ano, tak to bylo, darmo se neříkalo, „Sokol všude bratry má“.

Po 11. listopadu 1938 se všechno změnilo. Tat'ka už začínal svou činnost soudcovskou i sokolskou v Táboře. Ze Slovenska se vrátil před Vánocemi, na Slovensku musel ještě částečně uzavřít sokolskou i soudcovskou agendu a částečně obě přesunout do Prešova, kde si vyfotil sokolovnu s vymlácenými okny. V Praze pak celý čas trávil v Tyršově domě, nás přišel jen občas navštívit, než byl někdy v únoru zařazen k tábořskému soudu. Ze Sokola už se znal snad s polovinou táboráků. O prázdninách jsme se nastěhovali do nejkrásnějšího bytu, jaký jsme kdy měli: do nájemní vilky pro 3 rodiny nad údolím Tisemenického potoka s výhledem na starý Tábor.

Bydlení bylo krásné, dva roky se nám v něm i bylo dost dobře. Do školy jsem chodila společně s tátou, gymnázium a soud byly v jednom bloku a byly to cesty nezapomenutelné. Tátovo vyprávění o jeho studiích, spojené s přednesem antických autorů v řečtině a latině mi zní dodnes. Vyprávění o Sokole Pražském mi přibližovalo jeho mládí – dobu, kdy byl přeborníkem v náhrad'ovém tělocviku a v šermu, cvičitelem i vzdělavatelem. Byl mi tehdy velkým kamarádem a vzorem zároveň. Chodily jsme samozřejmě s Hamilkou do Sokola, Tat'ka tam byl už jako doma: cvičitel dorostu i mužů, velmi brzo župní vzdělavatel a redaktor župního časopisu Trocnov – tam mi projevil velkou důvěru, když mne vzal do kanceláře v tiskárně a svěřil mi pár stránek ke korektuře.

Jenže nastal 2.duben 1941, den zastavení sokolské činnosti. Jeden dar nám přeci jen přinesl: Tátovy domácí večery: Sedávaly jsme společně u kamen, my s maminkou s jehlou v ruce a tatínek se svým nádherným přednesem nám předčítal Mistra Kampana, pak Jiráskovo U nás a naposledy Drdovo Městečko na dlani – to už jsem si ale musela dočíst sama. A taky k nám začali chodit tátovi dorostenci – pro každou nevíтанou návštěvu moji kamarádi. Skoro jsem je neznala, vždycky zmizeli s tat'kou v jeho pokoji. Skončil školní rok a odjely jsme s maminkou k jejím rodičům pod Blaník jako vždycky.

Pro nedostatek místa dokončení příště!

Dagmar Evaldová, Sokol Pražský

„...a to je ta krásná země...”

Pokračování soutěže z minulého čísla.

- 1) Jihočeská řeka, přítok Vltavy. Odvádí do ní vody z nedalekého pohoří, ve kterém se v křemenných žilách občas vyskytuje v nevelkém množství zlato. Řeka vznikla soutokem dvou menších říček Křemelné a Vydry, běžně bývala označována jako „zlatonosná“. Zlato se zde rýžovalo, dodnes je možno najít na březích hromádky písku, tzv. „sejpy“ – památka na rýžování. Řeka protéká několika významnými lokalitami, v jedné z nich spojuje oba břehy nejstarší kamenný most u nás.
- 2) Město leží mezi Železnými horami a Středočeskou vrchovinou. Od pradávna je známo těžbou stříbra. V desátém století tu byla založena mincovna. Na přelomu 13. a 14. století zde byla postavena první gotická katedrála v Čechách. Výstavba města byla ovlivněna důlní činností, místo obvyklého centrálního náměstí vznikla řada menších tržišť. Z dochovaných staveb je známý především Vlašský dvůr, městský kostel sv. Jakuba, věžový dům Ruthardka a tzv. Hrádek ze 16. století. Nejvýznamnější stavbou je gotická katedrála zasvěcená patronce horníků. Byla výsledkem snahy bohatého „stříbrného“ města překonat na architektonickém poli všechna naše města, v čele s Prahou.
Husitské války přinesly zlom v hospodaření města, je známo, že král Zikmund dával do šachet shazovat své nepřátele – kališníky. Po porážce v r. 1421 uprchl a dal město zapálit. Výstavba katedrály pak pokračovala, ale protáhla se až do 16. století. Jako architekti se zde významnou měrou zapsali Matyáš Rejsek a Benedikt Rejt. V 16. století rozvoj města, které svou výstavností skutečně předstihlo i Prahu. Po úpadku v těžbě stříbra dochází i k úpadku města, který dovršila až třicetiletá válka.
- 3) Město na středním toku řeky nejdůležitější moravské řeky vlévající se do Dunaje. Od 13. století je vývoj města spjat s biskupskou rezidencí, hlavním sídlem olomouckých biskupů. Historické jádro města je především dílem biskupa Bruna ze šedesátých let 13. století. Biskupská rezidence byla vybudována v druhé polovině 17. století za biskupa Lichtenštejna. Město má starou kulturní tradici, odehrávala se zde celá řada důležitých politických jednání, ale dnes je známo především svými dvěma zahradami. Ta starší – Podzámecká – se vyvíjela od patnáctého století a při její úpravě se v různých obdobích střídaly různé architektonické slohy od baroka přes francouzský barokní klasicismus a v 18. stol. byla upravena jako protoromantická zahrada s množstvím pavilonů. Ke konečné úpravě přikročil ve třicátých letech 19. století arcibiskup Chotek. Druhá zahrada – Květná – byla založena za hradbami města. Patří k unikátním raně barokním evropským zahradám. Ze šedesátých let 17. století pochází Arkádová galerie.
- 4) Město vzniklo na konci 13. století za Václava II. Má šachovnicový půdorys, velké obdélníkové náměstí. Zděná výstavba města se plně rozvinula v období gotickém a renesančním. V jižní frontě náměstí byl vybudován renesanční zámek. Známa je gotická Valtická brána. V r. 1622 se město stalo hlavním sídlem Albrechta z Valdštejna a navzdory třicetileté válce stavební činnost ve městě značně vzrostla. Velké plány však zakončila Valdštejnova smrt. Dnes je město východiskem do zajímavých a půvabných oblastí skalních měst v nedalekém okolí.
Známým se stalo i díky pohádkové postavičce loupežníka a jeho rodiny žijící v nedalekém lese.

- 5) Nepříliš vysoká hora ve středních Čechách, součást Středočeské žulové hornatiny. Smíšené lesní porosty dosahují až na vrchol, kde je umístěna kamenná rozhledna se šindelovou střechou. Se jménem kopce jsou spojeny pověsti, které byly velmi oblíbené v období obou válek i totality. Jsou spojeny se jménem českého knížete, patrona České země. Bedřich Smetana nazval jednu z částí symfonického cyklu „Má vlast“ jménem tohoto kopce.
- 6) Malé město na severu Čech s čilou sokolskou jednotou. Leží „za kopcem“ a do krajského města se občané mohou dostat pouze autobusem nebo autem. Od krajského města je odděleno táhlým hřebenem, na jehož nejvyšším (a velmi nápadným!) vrcholu stojí horský hotel s výraznou televizní věží (známé dílo architekta Hubáčka) – na vrchol se dostanete lanovkou. Největší pamětihodností města je poměrně nedávno objevená a zpřístupněná Johanitská komenda, muzeum nazývané jménem význačné české spisovatelky, která své umělecké jméno převzala od nedaleké vesnice. V blízkosti leží zbytky nápadného útvaru, tzv. Čertovy zdi, pukliny vyplněné čedičem a také malé lázně Kundratice, kde se léčí poruchy pohybového aparátu.
- 7) Významné město se starou husitskou tradicí a husitským muzeem. Známe jsou i rozsáhlé podzemní chodby, rozkládající se pod celým městem. Velký rybník přímo ve městě má stejné jméno jako biblická řeka v dnešním Izraeli. Město leží na nápadném ostrohu a obtéká ho význačná řeka, přítok Vltavy. Úzkokolejnou dráhou je spojeno s nedalekými lázněmi, na náměstí stojí socha Jana Žižky.

Přeji všem hodně úspěchů při luštění hádanek, které by snad ani neměly být hádankami. „Pozvánky do žup“ budou pokračovat i v následujících číslech, záleží pouze na čtenářích, aby se tam dostala i další krásná, zajímavá a čtenáři oblíbená místa naší vlasti.

Jarina Žitná (správné odpovědi najdete v tomto čísle časopisu!)

Zprávy z jednot a žup.

Ze života pod Ještědem...

Po úspěšném župním sletu v Turnově a hlavně XV. sletu v Praze se život v jednotách vrátil do normálu. Začalo se cvičit hned začátkem září.

Sokol Liberec I. zorganizoval při příležitosti blížícího se státního svátku přátelské setkání v „Klubu V“ ve středu města. Na programu byla vzpomínka na generála Sedláčka, na „černý“ den sokolstva 8. října, který by měl být brzy prohlášen „Pamětním dnem Sokola“ a pak připomínka největšího svátku našeho národa – totiž vzniku samostatného státu. Další část programu byla věnována promítnutí záznamu z letošního sletu pořádaného v rámci oslav 150. výročí založení Sokola a vzpomínkám na něj.

V sobotu 20. října vyrazil plný autobus dospělých i dětí na župní výlet do Krkonoš. Měli jsme štěstí, počasí nám víc než přálo. Maximální viditelnost, modro – co víc si účastníci mohli přát. Mísečky, Zlaté návrší, Labská louka, hřebeny Krkonoš – vrátíme se tam asi až na lyžích.

Na 24. listopadu připravujeme doškolení cvičitelů – tentokrát monotematické, zaměřené na záchranářství a první pomoc.

Jarina Žitná, Sokol Liberec I.

Národní přehlídka pěveckých sborů a souborů.

V sobotu 20.října se uskutečnila Národní přehlídka sokolských pěveckých sborů a souborů. Stejně jako přede dvěma lety se konala v Boskovicích na Moravě. Organizace se ujala místní tělocvičná jednota. Českou obec sokolskou, jako hlavního pořadatele přehlídky tu zastupovali br. Doc.RNDr. Zdeněk Mička, CSc. - vzdělavatel a tajemnice VO ses. Doc.PhDr. Květoslava Volková, CSc.

Přehlídku obeslalo 12 sborů a skupin a bylo se opravdu na co dívat a co poslouchat. Během sobotního odpoledne se na jevišti boskovické sokolovny vystřídalo 12 souborů a každý svým projevem zaujal.

Foerster ze Sokola Jihlava třeba precizní práci svého dirigenta Ing. Pavla Brady. Ze všech programových čísel přímo čísla disciplina. Touha být co nejlepší. Sokol Huntířov nad Jizerou poslal do přehlídky svůj sbor, aby přednesl řadu dobře nastudovaných písní z pera svých uměleckých vedoucích a dirigentů. První moravské kroje obléklo 14 žen ze Sokola Velká nad Veličkou. I když v programu je psáno, že dirigentem je Anna Šajndlerová, dalo se pouze tušit, že je to ta, co stojí ve sboru uprostřed. Ženy nepotřebovaly, aby jim ukazovala. Jejich přednes tryskal přímo z jejich srdcí. Podobně by se dalo psát o ženském sboru z Brna - Židenic, Smíšeném sboru Velehlas z Velenic, o ženském sboru z pražské Libuše, který jejich dirigent Jana Kameronová nazvala absolutními amatéry a oznámila, že toto vystoupení je vůbec první veřejné před publikem. Je však třeba dodat, že to na výkonu nebylo vůbec znát a jejich projev nebyl ani trochu amatérský. Opravdovou lahůdkou v polovině sobotního programu, byly Marijánky ze Sokola Vacenovice. Tři krásně krojované dámy nám zazpívaly pět písní jednu hezčí než druhou, když rozvernost a humor byly z textu náležitě akcetovány nejen pěveckým projevem. Hlediště jim opravdu srdečně aplaudovalo.

Háj ve Slezsku udělal od poslední Národní přehlídky viditelný krok vpřed. V roce 2010 svým projevem zaujal jako velmi kvalitní sbor s perspektivou. Že to nebyla náhoda se ukázalo letos, kdy svůj repertotóár složil z krásných písní, v doprovodu klavíru a houslí. I když "Za jeden krásný pohled tvůj" bylo v podání a capella stejně vynikající, jako s citovým dopadem na diváka přednesené - Hašlerova Naše zem je jako zahrádka a závěrečné Rozdávejme lásku.

Následovaly další folklorní krojovaný soubor z Hrubé Vrbky, za ním Sokolka ze Svatobořic a finále zastaly soubory z Jedovnice a z pražských Královských Vinohrad. První z nich je ženský PS Píseň, který zařadil černošské spirituály. Navíc předvedl i to, že má vybornou sólistku, hráčku na klavír a na příčnou flétnu v jedné osobě. Ten poslední je typický smíšený pěvecký sbor s repertoárem, který se od takového tělesa očekává. Velké, mohutné zpěvy, velká plátna velkých autorů. Když přede dvěma lety dal soubor Verdiho Nabucco, letost to byla La Traviata od téhož velikána opery. Jejich závěrečné Alleluja bylo impozantní.

Závěrem : Je potěšitelné, že se na 7. národní přehlídce pěveckých sborů a souborů předvedly i nové tváře dirigentů, nové soubory a skupiny a umělecká úroveň tohoto žánru zaznamenala významný vzestup. Sokol tedy sdružuje nejen tělocvikáře a sportovce, ale i zpěváky, kteří svoji lásku rozdávají lidem a sobě.

Bohumil Gondík
Sokol Pyšely

Správné soutěžní odpovědi: 1 -Otava, 2 – Kutná Hora, 3 – Kroměříž, 4 – Jičín,
5 – Blaník, 6 - Český Dub, 7 - Tábor

Motto:

"Zdraví, zdatnost, mravnost"

S hlubokou úctou a se smutkem oznamujeme všem našim sokolským přátelům, že dne 21.10.2012 odešel vzácný člověk, čestný člen Sokola Kroměříže, poslední žijící člen volejbalového mistrovského družstva S KM z let 1926 – 1936

PaeDr. Jaroslav KOZLÍK

Narodil se 22.5.1907 v Bystřici pod Hostýnem, vystudoval Učitelství v Kroměříži, kde po vojenské službě působil jako mladý pedagog a cvičitel Sokola až do roku 1936, kdy odešel učit do Zlína. Do roku 1972 jako uznávaný pedagog psal metodiku a osnovy TV pro školy.

V roce 1997 přijal od ministra školství „Komenského plaketu“ za celoživotní dílo. Také město Kroměříž ocenilo jeho zásluhy a v roce 2005 předal starosta města bratru Kozlíkovi stříbrnou medaili za reprezentaci města. Česká obec sokolská ztratila svou „Sportovní legendu“, která i ve svých sto letech se zajímala o problémy Sokolstva, o morálku mládeže a české společnosti. Volejbalový mix turnaj „O putovní pohár bratra Jaroslava Kozlíka“, který pořádá Sokol Kroměříž pravidelně, nám ho bude stále připomínat.

Bratr Jaroslav Kozlík byl velmi skromný a zásadový člověk, o tom svědčí i jeho přání, aby byl jeho popel rozsypán na zahradě chaty v osadě „Drábovka“ u Poříčí nad Sázavou, kde trávil své šťastné chvíle.

Čest jeho památce vzdá jeho mateřský oddíl při nejbližším veřejném zasedání Sokolské župy Hanácké.

S úctou a láskou nezapomeneme

Ivana Zavadilová
za volejbalový oddíl

JUDr. Ing. Oldřich Mohyla
starosta župy Hanácké

Mgr. Zdeňka Seidlová
za Věrnou gardu Sokola KM

Jiřina Běhalová

Odešla navždy z našich řad, aby se tam někde nahoře zařadila mezi sestry, které ji předešly. Bylo jí 89 let. Zůstalo za ní mnoho práce – a mnoho těch, kterým je upřímně líto, že se s ní už na své značce v tělocvičně nesetkají. Nedá se nic dělat, léta běží a smrt je prý jediná spravedlnost, která čeká na každého z nás – jak říkala moje maminka.

Pocházela z Valašska, z Frenštátu pod Radhoštěm a osud ji zavál nejdříve za války do totálního nasazení, po válce – už jako vdaná za profesora latiny žila v Nové Pace a nakonec v Hradci Králové.

Tělocvična byla její život – pro XII. VS nacvičila jako župní vedoucí v župě Orlické skladbu pro R + D, skladbu VG i skladbu pro ženy, Dvořákův „Karneval“. Na velkých sokolských akcích nikdy nechyběla, stejně jako nechyběla v tělocvičně a všude tam, kde ji bylo potřeba.

Milovala lidové písničky a ve své práci je hodně využívala – stejně jako sokolské pochody, jejichž slova perfektně znala.

V poslední době měla značné zdravotní potíže, které zmáhala s optimizmem, i když se stále stupňovaly a, samozřejmě, omezovaly její cvičitelskou práci.

Bude nám chybět, budeme vzpomínat – a budeme se snažit v její práci pokračovat.

Za nás všechny, milá Jiřinko, ještě jednou „Nazdar!“

Z pramenů sestry Marty Hrdinové
Sokol Pražské Předměstí

Upřímné blahopřání

ať letí na jižní Moravu do župy Slovácké k bratrům Břetislavu Kumpánovi a Antonínu Pšurnému. Oba se právě ve zdraví dožili svorně 85 let. Oba dva věnovali Sokolu svá nejlepší léta – a maximum práce. Vyjmenovávat jejich funkce v mateřských jednotách, župě a dokonce i v ústředí ČOS je zbytečné. Doma je dobře znají, váží si jich a mají je rádi.

V Sokole žijí a pracují již od mládí – zůstala za nimi řada těch, kterým nezištně věnovali své úsilí a které vychovávali v duchu masarykovských a sokolských tradic.

Břeťa Kumpán býval nadějným gymnastou, závodil za župu Komenského a zúčastnil se dokonce sletových gymnastických závodů v Praze. Za svůj postoj byl v době totality ze Sokola vyloučen a dokonce musel na hodinu opustit i trenérskou školu v Tyršově domě. Zúčastnil se obnovování Sokola v roce 68, stejně jako skutečného obnovení Sokola po roce 1989, nácviků na slety – v r. 2002 obdržel bronzovou medaili ČOS. Stejně tak jeho dlouholetou činnost ocenil i jeho rodný Bzenec.

Antonín Pšurný zase miloval především atletiku, i když i jinak byl všestranným sportovcem. K lásce ke sportu, stejně jako k mravnímu a vlasteneckému citění vedl své svěřence – dorostence – nejen v Sokole, ale i ve škole jako kantor. Pomáhal obnovit nejen činnost své mateřské jednoty, ale také župy Komenského, stal se členem vzdělavatelského odboru ČOS a vedl kulturní komisi ČOS. Prožil bohatý život – 5. srpna 1931 se setkal s T. G. Masarykem a v dubnu 1990 s papežem Janem Pavlem II. Kromě stříbrné medaile ČOS dostal v r. 1992 nejvyšší pedagogické vyznamenání – medaili J. A. Komenského.

Takže – milý Břeťo a Toníku – my všichni Vám do dalšího života přejeme hodně zdraví a pohody v kruhu Vašich drahých i nás všech – upřímných sokolských bratří a sester.

Z materiálů Mirka Novotného, Sokol Veselí n. Moravou

Závěrečné slovo

Dnes je 28. října. Po posledních dnech plných mlhy a podzimního mrholení je dnes jasno a slunečno – a bílo. Od včerejška totiž leží na zemi zářivě bílá pokrývka sněhu. V době, kdy píšu tyto řádky pravděpodobně právě vystupují proudy sokolských pochodníků na vrchol Blaníku. I když tam letos nemohu být, dovedu si dobře představit úsměvy, radost ze setkání, páru vycházející od úst a – troufám si říci – i slavnostní pocit dnešního dne – devadesáti čtvrtého výročí vzniku republiky.

Nemohu při tom nemyslet na Masarykova slova, že bychom potřebovali alespoň padesát let klidného vývoje, abychom se stali skutečně demokratickým státem. Uplynula však již téměř dvojnásobná doba, která ale většinou ani zdaleka nebyla klidná. Často jsme bojovali o bytí a nebytí svobodného státu, o svobodu a pravdivost každého z nás. Nebylo to lehké a ,bohužel, ne vždy jsme byli úspěšní. Došlo k rozbití původního Masarykova Československa, degradaci hodnot uznávaných českou i světovou tradicí, vláda peněz a kariérismu stále otravuje spokojený a klidný život české společnosti. Zdá se, že lidé jsou nepolepšitelní a mají sklon podléhat mínění jiných a podřizovat se současné skutečnosti.

Rozhodně to tak však nebylo vždycky. Dvacátého čtvrtého, před několika dny, jsem navštívila Mauthausen. Byla jsem tam už po třetí a nikdy to nebyla návštěva příjemná a milá. Tentokrát jsem však nějak měla víc klidu na přemýšlení. To, co se zde před ve čtyřicátých letech minulého století (a tedy ne tak dávno) odehrávalo, patří k tomu nejsmutnějšímu a nejohrovnějšímu, co si kdy lidé vymysleli a co si troufali uskutečnit. Do areálu vstupujete obrovskou kamennou branou – vstupujete na místa potu, krve a bezmocných slz, hladu a ponižování – ale také na místa bezmezní lidské statečnosti a odhodlání. Němci prý nemohli pochopit, že naši lidé jdou raději na smrt, než aby ustoupili. Sokolové zde plnili povinnost, kterou na sebe dobrovolně vzali v době vzniku Sokola, v bojích na frontách první světové války, kde české legie vstoupily do povědomí vnějšího světa, při budování republiky i její obraně v době německé okupace. V době druhé světové války bylo vězněno 11 611 členů ČOS, 1 212 sokolů a sokolek nacisté popravili a v koncentračních táborech a věznicích zemřelo 2 176 našich bratrů a sester. Válka se nevyhnula ani těm nejmladším – nepřežilo ji 124 dorostenců a dorostenek. V českém povstání padlo – přímo na prahu nové svobody – 654 členů Sokola, dalších 164 bylo zraněno. Kromě toho členové Sokola bojovali na všech světových frontách.

Dnešní doba nemiluje pathos, brání se mu hlavně mladí, jako něčemu, co není moderní. Přesto....domnívám se, že slova Františka Pecháčka, jeho poslední slova – vzhledem k jeho situaci nelze označovat za patetická. Naopak, vyjadřovala postoj lidí, kteří věřili, bojovali – a to až k hořkému konci: „*Sbohem, bratři, vím, že jdu na smrt, ale nebojím se jí. Statečný muž umře jednou, jen zbabělci umírají stokrát. Umřu s klidem, protože vím, že naše oběti nebyly marné*“.

Venku svítí slunce a před chvílí končil sváteční přenos z Národního muzea v Praze. Je 28. října 2012. Co všechno se změnilo za těch 94 let – a co trvá! A co by mělo trvat?! Jak jsme spokojeni se stavem věcí současných, sami se sebou, se svou existencí – a kde a jak začít, chceme-li na dnešní skutečnosti něco změnit? Už je nejvyšší čas vrátit se ke svým kořenům, pochopit, že nejde o to být „in“, ale být svým, být pravdivým, aktivně stát na straně spravedlnosti, práva, milovat svět a lidi, kteří v něm žijí, vážit si toho kousku země, který je nám domovem, vážit si české řeči a české kultury, uvědomit si, že právě tam jsou základy lidské důstojnosti a ne v množství peněz, které získáváme nebo v kariéře a vysokých postech.

Výroční den vzniku samostatného státu letos září sluncem a jiskřící bílou pokrývkou, která ovšem brzy roztaje a odhalí tmavou zemi. Každý den nemůže být svátkem – tak si snad každý v duchu slibme, že naše dobrá vůle a předsevzetí neroztají ve všedních dnech, tak jako roztaje ten sníh!

Jarina Žitná

